

ELŐFIZETÉS

HELYBEN:
Egy évre 24 korona.
Egy évre 2 korona.

VIDEKEN:
Egy évre 24 korona.
Egy évre 2 k. 40 f.

HIRDETÉSEK:
Egy sorra 20 fillér.
Egy sorra 16 fillér.
Nyitóliter ára 40 fillér.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyetem
vasúti palotájában.

TELEFON-SZÁM: 122.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvénytársaság.

József főherceg-ut. 32. sz.
TELEFON-SZÁM: 122.

Arad, 1908.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
STAUBER JÓZSEF

Kedd, szeptember 22.

Mai számunk főbb közleményei:

- Vezérólk: Polgárok — fizetésrendezése.
- Harc a választójogért
- Szorb radikálisok Kossuthnál.
- Öngyilkos festőművész.
- Vasúti szerencsétlenség Sopronban.
- A vasárnapi gyermeknapok.
- Összeülnek a delegáltak.
- A glogováról tűzvész.
- A megvádolt vasutasok.
- Kifosztott vasúti titkár.
- Üdvözlő vers az angol újságírókhoz.
- Angol írók Aradon.
- Mit keresett nálunk Nasse ur?
- Amiről beszélnek.
- A spanyol királyi pár Budapesten.
- Zugló-dó szülők.
- Pusztít a kolera.
- Gyanús ékszerkereskedők.
- Az általános választói jogért.
- Tárca: Az író ur szerelmi játéka. Írta: Vértessy Gyula.

Polgárok — fizetésrendezése.

Arad, szeptember 21.

Az általános meg nem élhetés, a mindennapi szükségletek és a niacs közötti szakadékban ég és föld között lebeg ma Magyarországon millió és millió ember. A nyomorban vagy a kétségbeesztő erőfeszítésekkel visszatartott és csak a későbbi nyomor fokozottságát előidéző nyomor elhárítási munkában tehetetlenül és magukra hagyatva állanak milliók és milliók.

Es az óriási szorongó tehetetlenségben, a vergődésben, a segélytelenségben, a kimenekülés abszurdításában önkéntelenül is arra kell az embernek gondolni: segítsen rajtuk az a szervezet, melynek

végző eredményében tagjai, segítsen rajtuk, mikor már semmi sem segíthet: az állam, a mindenható állami hatalom. Ezt a gondolatot könnyen fölbresztheti az a szemlélet, hogy körös-körül mindenütt fizetésrendezésről esik szó, hogy mindenki, akinek valami köze van az államhoz, feljajdul, felkiált, könyörgő szemét felveti a mindenhatónak látszó hatalomhoz: segíts rajtam, a munkámért kérem, de ha nem is a munkámért kérném, ha nem volna az, amit a munkám egyenértéke gyanánt kérek, egyenértéke annak, ha azt akarod, hogy annyit dolgozhassam, ha azt akarod, hogy testi lelki szervezetenk, agyunk nyugalma a munkát lehe tővé tegye.

Pedig ebben az országban nemcsak az állam emberei kiálthatnak így fel.

Ebben az országban majd minden osztály szegény, mind bukdosik a nyomorúságban és fuldoklik az adósságban. Az állam, a vármegye, az egyház, a magánvállalkozás s a szabad pályák fejmunkásai mind egyformán küdenek a létért. A tőke és a kétkézi munkaerő harcában ők játszzák az ide-oda hányt s mindkét oldalról ütött lapda szerepét. A kétkézi munkás szakszervezetekbe tömörül, közös erővel lép fel s az egész osztály nyomtékának latba vetésével javítja meg sorsát. A tőke, ha a növekvő munkabér megcsorbitja a profitot, kartelbe áll s így szerzi vissza a veszendő nyereséget.

Az adósságok nyomása alatt fölajdul a tisztviselő-osztály. Körülbelül 1904. óta folyik is valamelyes segélyakció. Abban az évben emelték az állami tisztviselők, altisztek és szolgák illetményeit először.

Utánuk jött az állami tanítói kar. Röviddel később a vármegyei alkalmazottak, közéleti és körjegyzők javalmazását nagyobbították a segédjegyzőkével együtt. 1906 ban már a díjnokok is sorra kerültek s újból javították a vármegyei és állami alkalmazottak helyzetén. A múlt évben rendezték az összes elemi iskolai személyzet és az államvasúti alkalmazottak fizetését. A most letárgyalt költségvetésben sorra kerültek a községi, illetőleg körorvosok és a pénzügyi tisztviselők s végre ígéretet tett a kormányelnök arra is, hogy még a télen benyújtsa a törvényhatósági tisztviselők fizetésrendezéséről szóló törvényjavaslatot is.

Mi lesz azonban az ország azon lakosságával, mely nem kérhet fizetésrendezést az államtól; mi lesz azon emberek sokaságával, kik lehetetlen kereseti viszonyok közt élve nem állnak a szociáldemokrácia azon szervezetében, mely a munkamegtagadás fegyverével csikarna ki jobb megélhetést? Mi van azokkal a milliókkal és milliókkal, kik még sebesebben zuhannak a csőd, a bukás, a romlás felé, mint a tisztviselők?

Ki rendezi ezeknek a polgároknak a fizetését; ezeknek a millióknak, akiknek elmerülése ép oly súlyos társadalmi válságot jelent, mint a tisztviselők végleges eladósodása?

Ki gondoskodik arról, hogy a megélhetés ebben az országban olcsóbb legyen, hogy a gazdasági viszonyok megjavuljanak és evvel a kereseti képesség is könnyebbé, fokozottabbá váljék?

Hol van a csirja is annak a kormánytörekvésnek, hogy kimentse a pol-

Az író ur szerelmi játéka.

Írta: Vértessy Gyula.

A kis Gráner Irén szívóba csalóka fény sugar tévedt akkor éjszaka. Abba a szegény, árva szívóba, mely mindekkorálgy homályban, ködben leledzett.

Nem is hitte volna soha, hogy valaha még ragyogni is fog odabent valami; úgy, mint a többi fiatal leány szívében, azoknak a szívében, akik sugármagasság, szépek, piroscarvak, domboru mellűek és ruganyoshusuak, nem olyan ványadtak, mint ő.

Es ime rászállott a napsugár erre a szomorú szívre is. Milyen igazságos is az Isten; senkiről se feledkezik meg; aki jó, tiszt, mindenkinek juttat a földi boldogságból, ha keveset is, ha későn is, de juttat.

Neki is kissé későn, de nem keveset, sokat, nagyon sokat juttatott, annyit, hogy elég lesz egy egész életre.

Tulajdonképen az egész dolog úgy tört fel előtte, mint valami nagyon szép álom. (Az is volt, mert fel kellett szegénynek beülnie ébredni.) Mi is lehetett volna álomnál egyéb, hogy azon a tündéri nyári mulatságon Cseley Tihász író ur neki kurizáljon egész éjjel.

Az a felkapott, szép dell legény, akiről eddig ő álmodni se mert volna; a fiatal kora mellett is már is híres író, akinek

az írásait csak úgy habzólták a leányok, asszonyok.

Az asszonyok homlottak azokéért a tárcákért, melyekben az író ur sok raffinéziával vegyítette össze a nyers, durva érzékiséget a tiszta fehér eszmények után való szentimentális sóvárgásokkal.

A kritikusok azt mondták rá, hogy kiforratlan tehetség, aki még magam tudja, hogy mit akar; az írópajtásai pedig, akik irigykedtek rá (a vénnek és a csunyak) azt vetették a szemére, hogy nagyon is tudja, mit akar.

— Azt akarja, hogy az írásai révén szeretőket kerítsen magának. Nila az író feladata, hogy szeretőket kerítsen, neki, az embernek. Ha nem boldogulna a szoknya után, nem is írna! Az írás nála nem cél, de eszköz; a hődtűrés tetszetős, de aljas eszköze.

Hát ez az ur foglalkozott azon a majálison a csunya kis becséttmellű, vézna Gráner Irénkével.

Összeveszett az asszony szeretőjével, a szép Bánfiannával, ezzel a vad, buja asszonnyal, aki érzékiségével kezdett már az író urnak terhére lenni (persze nem mindég, csak néha, a spleén és blazírtság fázisai óráiban) és bosszantásul elkezdett játszani a leánnyal.

Kiszemelte a legcsunjabbat s azzal bosszantotta. A táncait mind elkérte, valseótált szünet alatt s vacsorázni is odatelepített a Gráner papa asztalához.

Már a pesszónél tartottak. Gráner papa, az illuzstis gavallér tiszteletere ugyancsak bontatta a Pomery-keket és Tihász ur ugyancsak ütötte a vasat a leány mellett.

A leány széplős arca kigyúlt, lapos mellének alig kidomborodó körvonala hullámosan emelkedett s fakó ajkait kiprosztotta a belső forráság, míg lopva rátekintett a szép beszőlő férfira.

— Csak nézzen rám, oly jól esik, mikor ilyen tisztán tekintet plhen rajtam. Mintha végigsimogatná bűnös fejemet, bűnös arcomat.

A leány ijedten kapta le róla a tekintetét, de a férfi tovább beszélt lassu, suttogó hangon. Ahogy a színházakban szoktak s u togni a szerelmes színészek. Nem öntudatosan utánözta őket, öntudatlanul. A sok színházosjárás után ráragadtak a pözölő kifejezések, a csinált tekintetek.

Talán nem is volt ez utánaas csak átérzett szélsőségesség. Éreinte, hogy a színházi fogásoknak van hatásuk az életben is, hát alkalmazta őket.

Nem volt ő se rosszabb a többi egészségesvérű fiatal embernél, akiknél a fiatalág majdnem egyet jelent a bujissággal s akik mind épp úgy vágytak a bűnre, mint ő, csak hogy azok gyávábbak, vagy ostobábbak voltak, mint ő s többnyire a vágyaknál maradtak a tisztaséges nőkkel szemben.

gárságot abból a pokolból, melybe a gazdasági, termelési, kiviteli és behozatali viszonyok felnövesztett veszedelmeivel belekergették; hol a törekvés arra, hogy amivel évek óta nem töröttek: a gazdasági, ipari és kereskedelmi életben okos kereskedelmi politikával kifelé és befelé a gazdasági életet fellendítsék?

Hol van, ki hozza el a nyomorba és kétségbe süllyedt, társadalombomlással fenyegező elzüllött polgárságnak a fizetés-rendezését?

HARC A VÁLASZTÓJOGÉRT.

Szervezkedik az új koalíció.

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, szeptember 21.

Budapesten a szociáldemokrata párt, a vidéken a paraszt-párt és a radikális párt izent végsőig menő harcot a pluralitás ellen. Egy csapáson halad velük az újjászervezett szociálisták csoportja. A parasztpárt kerületi gyűlésén, amelyet nagy részvétellel Békéscsabán tartottak, kimondták, hogy a választói jogért vivandó harcban magukénak fogadják a pártközi szövetség eszméjét s elhatározták, hogy e hó folyamán Békés, Arad, Csongrád és Bihar vármegyékben ötven helyen rendeznek agitatórius gyűlést. A gyűlésből, amelyen Achim András elnököt és László Arnold vezette a jegyzőkönyvet, sürgőnyt küldöttek a királyhoz:

Ó csász. és királyi apostoli felségének Budapestén.

A magyarországi parasztpárt, mai napon Békéscsabán tartott közgyűlése alkalmából, foglalkozván a tervbe vett választási reformmal, megdöbbenéssel értesült arról, hogy a kormány a pluralitást behozni szándékozik. Miután pedig a pluralitás megint a nép jogának kijátszását célozza, de különösen is pakturelenes: alattvalói hódolattal kérjük felségedet, hogy a kormánynak a pluralitást tartalmazó javaslatához hozzájárulni ne mótóztassék. A magyarországi parasztpárt nevében, felségednek legalázatosabb jobbjai:

Achim L. András, elnök.

A nyugatmagyarországi radikális párt Sopronban tartott gyűlésén nyolcvanhárom helyicsoportja volt képviselve 9402 taggal. Heves beszédek hangzottak a „jog-rabló” pluralitás ellen s a leghevesebb harc jelentetett be a koalíció ellen. A felséghez intézett táviratban úgy szólnak a királyhoz, mint aki védnöke az általános, egyenlő titkos választói jognak.

*

Nagykárolyban a polgári radikális párt hívott össze gyűlést. Hatszázan vettek részt. Iparosok, kereskedők, kisgazdák. Az elhangzott beszédek mélyeséges felháborodással konstatálják a trórbeszédben elhangzott kijelentés meghamisítására irányuló kormánytörekvést s kimondták, hogy minden eszközzel megakadályozzák a pluralitás törvénynyé emelkedését. A királyhoz küldött táviratban arra kéri az uralkodót, hogy ne engedje a pluralitás rendszerének megvalósítását.

Szerb radikálisok Kossuthnál.

Megválasztják Bogdanovicsot.

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, szeptember 21.

A görögkeleti szerb egyház holnap — ha újabb bonyodalmak közbe nem jönnek — végre betöltheti a Brankovics György halála óta üresen álló patriárkai széket. A szerb radikális párt köréből érkezett hírek szerint Bogdanovics Lucián budai püspök adminisztrátor megválasztása biztosra vehető.

Ujvidékről jelentik: A holnapi patriárkaválasztó kongresszus ülése elé, a szombati nap vegyes hatású eseményel után fokozott érdeklődéssel néznek. A radikális párt tagjai vasárnap reggel negyreszt átjöttek Ujvidékre és kisebb csoportokban itt is tanácskoztak a Budapestre induló küldötségek adandó utasítás felől. Tomics Jása és Hadzsi Koszta dr. vasárnap délelőtt felkeresik a hivatalában Balla Aladár dr. főispánt és értesítették a szombat esti konferencia lefolyásáról. A konferencia eredménye — hír szerint — igen kedvező Bogdanovics Lucián megválasztása szempontjától,

de ma már — az elmúlt napok fordulata után — mindenki kételkedve fogadja a legoptimistább hírt is. Annyi azonban bizonyos, hogy ma tényleg ismét 38 szavazata van Bogdanovics-nak.

A két pártvezető fontos deklarációkat is tett a főispán előtt, aki hetek óta lankadatlan energivál folytatja a közvevítés munkáját. Balla Aladár főispán a vele közölt nyilatkozatokat haladéktalanul tudomására hozta Günther Antal királyi biztosnak.

A radikális párt kiküldöttel: Kraszofevics, Musiczky és Popovics kongresszusi képviselők vasárnap délután utaztak Budapestre. Az önálló pártok egy része még szombaton elutazott Karlócáról, de a keddi ülésre valamennyien visszatérnek, Medakovics Bogdán kivételével, aki a képviselőház ülésén Budapesten kíván lenni. A radikális párt ma este megvárja a küldötség megérkezését, aztán konferenciára jön össze Karlócán.

Budapesti tudósítónk jelent: A szerb radikális párt három tagu küldötsége ma tisztelt Wekerle Sándor miniszterelnöknél és Kossuth Ferenc kereskedelemügyi miniszternél. Egy hírlapírónak alkalmá volt beszélgetést folytatni a deputáció egy tagjával, aki megcáfolta azt a hírszót, hogy ők csak koncessziók fejében hajlandók Bogdanovicsra szavazni.

— Silvesen szavaztunk volna rá, mondotta, az első szavazásnál is, de Bogdanovicsot a szerb nép nem ismeri és ezért bizalmatlan iránta. Mi nem kívánjuk Joanovics osztályfőnök eltávolítását, nem kívánunk semmi egyebet, minthogy a patriárka a mi emberünk legyen és a szerb nép érdekében dolgozzék. Hibának tartom, hogy a két választást olyan gyorsan egymásután ejtették meg. Időt kellett volna engedni, hogy a patriárkai méltóság jelölje népünket megismerhesse. A Kossuth Ferencel folytatott tárgyalásról jelentést fogunk tenni megbízóinknak. Mi nem követeljük s nem kérünk egyebet, minthogy respektálják álláspontunkat.

A jövő évi költségvetés. Wekerle Sándor miniszterelnök, mint pénzügyminiszter a képviselőház holnapi ülésén be fogja terjeszteni az 1909. évre vonatkozó költségvetési előirányzatot. Mint hírlík, a jövő

Ó nem maradt! Ment a maga útján, a maga erős szerelmi céljai felé. Est az útját nem is tükölgatta. Most is arról beszél Irónnek.

— Az én elméletem: kiélveszni az életet. Okos, de aljas. És sokszor úgy utálok is magam érte. Iyenkor olyan vágyam lenne golyót kergetni az én üres, léha szívembe, mely nem érdemel egyebet. Mert ilyenkor azt sejttem, hogy az élet igazán, nagy gyönyörében: a mindenható, tiszta, felséges szerelemben sose lesz részem. Csupa léha viszony, üres kaland és sehol egy tiszta szív, mely értem dobogna

A férfi keze a leány kezéhez ért s kis, csontos keze nemackára ott vergődött a férfi izmos kezében.

— Ha szembe jut, hogy egy ilyen édes, tiszta leány, mint maga, soha se fog engem szeretni.

Láng borítja el a leány arcát. Hát csakugyan vágyódnék ez az imádott férfi az ő szerelemre? Hát hozzá beszél így ez a férfi; hozzá, aki eddig gyöngéd, szereimes szót sose hallott senkitől? Nem, nem lehet ez valóság! Hazudik ez neki. S végtelen fájdalom fogja el a szívét s a szeme telefut könnyel.

— Miért beszél nekem ilyeneket? Boldoggá akar tenni, hogy boldoggá tegyen? Hagyjon el, menjen el! Miért mond nekem olyanokat, amiket nem érez.

— Érzem, amit mondok. Maga jobb, ne-

mesebb, tisztább mindenkinél, akit eddig csak ismertem. A lelkét szeretem, meg ezt a csodásan tiszta ragyogású kék szemét, melyből mintha csak angyalok üdözlöte integetne felém.

Vége volt a kételkedésnek; mámorosan kábult aggyal hajolt oda a férfihöz, aki egyik utkanyarodónál hevesen magához ölelte. A leány viszonzta a csókot önkívületben, reszkető mámorban s a férfi vadul, hűvel szivta a szűl csókokat. Nem látott most csunya leányt, csak azt érezte nagy gyönyörrel, hogy leányjakkat csókol, melyeket előtte szereimes férfijak sose érintett.

Mikor aztán visszakerültek a terembe s ott rápillantott a leányra, a kielégített szerelmi étvágy jóllakott érzésével, szinte csömmört érzett, hogy hogy is tudta úgy összecsókolni ezt a csunya kis teremest. Ott is hagyta hamarosan. A pillanatnyi mámorának elég volt töve; a boszúból is elég volt; egy új leányajak csókjával megismerkedett; a dolog be van fejezve.

De a leány elindult utána; látta, hogy kiment a teremből, hát hívta az anyját, hogy menjenek ki ők is sétálni.

A kertben kis befuttatott pavillonok voltak s az egyikből ismerős suttogó hangot hall. Az anyját isültette egy padra s maga, mintha tépni akart volna a lugas futórózsáiból, odalépett egész közel.

Minden szót hallott. Cseley beszélt Bánfaynéval:

— Csak nem gondold a dolgot komolynak?

Utánatok mentem, te szivány, láttam, hogy megcáfoltad azt a csúfságot.

— Elvégre egy csók még nem csók. És nekünk írónak tanulmányi szempontból is kell néha csókoloznunk. Bizony nem volt valami nagy gyönyörűség, de minden mesterség áldozatokat kíván; az író mesterség ilyen áldozatokat.

— És ha az a leány most azt hissi, hogy szereted őt?

— Hát legalább lesz egy boldog álma és szép visszaemlékezése öregségére, — sokan úgy se fogják csókolgatni. Legalább nem hal meg anélkül, hogy ne hallott volna egy pompásan elszuttogott szerelmi vallomást.

Csakugyan nem halt meg anélkül. Csak hogy egy kicsit korán halt meg a vallomás után. Másnapra.

A napokban igen csinos tárcát olvastam Tihamér urtól. Arról szól, hogy az életben csak egyet szeretett igazán, egy csunya kis leányt, akinek kék szeméből jóság, tisztaság ragyogott ki. A szép szemek örökre lecsukódtak s ő kijár a sírhoz és virágokat hord oda, a tavasz legszebb virágait...

évi költségvetés körülbelül ugyanazon ke-
retékben mozog, mint a múlt esztendei
s újabb nagyobb szabású pénzügyi művele-
tek nincsenek felvéve.

Öngyilkos festőművész.

Völegénye után a halálba.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, szeptember 21.

Grünblatt Máté Ilona, akit néhány hó-
nappal ezelőtt Gundl János festő lelőtt,
aki azután önmagát agyonlőtte és meg-
halt, tegnap — mint fővárosi tudósítónk
jelenti — saját kezével akart véget vetni
életének.

Grünblatt Máté Ilona, Grünblatt Lipót
fabizományosnak leánya, aki festőművésznek
késült és hívatottságának, tehetségének több
jelét adta.

As elmúlt évben megismerkedett Gundl
(Göröncsi) Jánossal, Gundl szállodás és vendég-
lős fiával, aki ugyancsak a festői pályára ké-
szült, festőiskolája is volt, dacára annak, hogy
még magának is sokat kellett tanulni.

Gundl eljegyezte magának Grünblatt Ilo-
nát, de az ifjú csak 26 éves volt és családja
a házasságot megengedni nem akarta. Azt ki-
vánták, Gundl János ne bízzék abban, hogy
apjának van pénze, hanem először szeressen
magának egzisztenciát, azután nősüljön.

A fiatalok nem tudtak várni és elhatáro-
zták, hogy meghalnak. Ez év június 13-án Gundl
Grünblattéknál, szoktak Lipót-kört 15., har-
madik emelet, 1. számú lakásán volt ebéd.
Ebéd után bementek Ilona szobájába, melyből
néhány perccel később lövésnek zajja hallatszott.
Gundl (Göröncsi) előbb egy hatlövésű Brow-
ning revolverrel jegyesét melibe lötte, azután
önmagának szájába lötte.

Levelét hagyott hátra, melyben kijelentette,
hogy közös elhatározással mentek a halálba,
ne temessék, hanem égezzék el a holttestüket
és szórják szét a hamut a levegőben.

Gundl Jánoson már nem lehetett segíteni,
meghalt. Grünblatt Ilona súlyos sérülésével a
Hercl szanatóriumba került és ottan hamarosan
annyira felépült, hogy július végén anyjával
fürdőhelyre utazott.

A tragédia mély nyomokat hagyott a
lelkében. A fiatal leány, aki rajongásig
szerette a völegényét, buskomor lett.
Mindennap kijárt a temetőbe és órákat töl-
tött völegénye sírjánál. Amikor otthon volt,
akkor is völegénye arcképe előtt töltötte
minden idejét. Naponta többször sírási ro-
hamok lepték meg. Szülői nagy aggodással
látták leányuk mulni nem akaró bánatát.
Végül is rábírták, hogy édes anyjával
nyaralni menjen.

Augusztus elején külföldre utaztak.
Az apa, Grünblatt Lipót fabizományos
már régebben hazajött, a leány és édes
anyja pedig szombaton érkeztek meg Bu-
dapestre. Grünblatt Máté Ilona lelki álla-
potát nem változtatta meg a fürdőzés.
Titkolta ugyan bánatát, de visszatérve a
lakásba, a rajongó, ekzaltált lelkű leány-
ban felelevenedett a visszaemlékezés.

Vasárnap délelőtt egyedül maradt a
lakásban. Magára zárta szobája ajtaját,
ugyanazon szobáért, amelyben a tragédia
történt júliusban. Fél kettő lehetett, ami-
kor a konyhában foglalatokoskodó cselédek
lövésnek számára riadtak. Berontottak a szo-
bába s a földön fekvő, vértől elborítva, esz-
méletlenül találták Grünblatt Máté Ilonát.

Nyomban a mentőket hívták hozzá,
akik megállapították, hogy a fiatal leány
Browning-revolverrel a szájába lötte. Egy sor
írást sem hagyott hátra és az előző na-
pokban egy szóval sem sejtette, hogy
milyen sötét gondolatokkal foglalkozik. A
mentők bevitték a Hercl-féle szanató-
riumba. Grünblatt Máté Ilona álla-
pota rendkívül súlyos. Felgyógyulásában
nem bíznak az orvosok.

Vasuti szerencsétlenség Sopronban.

A katasztrófa részletei.

— Az Aradi Közlöny távirati tudósítása. —

Arad, szeptember 21

Lapunk vasárnapi számában rövid
hírben emlékeztünk meg arról a borzasztó
vasuti szerencsétlenségről, mely a sop-
ron—kőszegi vasutvonalon történt és négy
ember életébe került. A nagy vasuti ka-
tasztrófáról ma érkezett részletes tudósi-
tást az alábbiakban közöljük:

Még meg sem épült a sopron-kőszegi
vasut, máris nagy szerencsétlenség tör-
tént rajta. Szombat délelőtt érkezett Sop-
ronba a telefonjelentés, hogy délelőtt tized-
fél órakor a veperdi megálló tájékán, a
nagy áthidalástól félkilométernyire lezu-
hant a magas töltésről egy nyolc kocsi-
ból álló kavicsvonat. Azon a helyen erős
kanyarodása van a vasutnak és tizenöt
méter magas a töltés. A kavicszállító
vonat, melyet Pilwax Lajos nyug. déli
vasuti mozdonyvezető vezetett, meg-
nem engedett sebességgel haladt át azon a ve-
szedelmes helyen, minek következtében a
mozdony kisiklott, lezuhant a keskeny töl-
tésről a mélységbe, magával rántva az
egész vonatot. A tiz tonnás kocsik irtóza-
tos zuhanással estek le a mélységbe és
maguk alá temettek három munkást, név-
szerint Fennesz Pál husz éves, Ecker Pál
tizenkilenc éves és Wesseli Jakab tizen-
nyolc éves legényeket, kik a kocsikból
kiomló homokban megfulladtak. Súlyosan
megsebesült még Juhász József csongrádi
illetőségű munkás is.

A mozdonyvezető az esés folytán
szenvedett sérülésein kívül az összetörött
mozdonyból kitörő gőzben annyira össze-
égett, hogy életbenmaradásához nincs re-
mény. Horváth fűtőnek mind a két lábát
leszlette a vonat. Börze vonatkísérő ka-
lauznak azonban nem történt különösebb
baja. A telefon-értesítésre azonnal kiment
a helyszínre Hersch Vilmos vállalati fő-
mérnök és Kinczig Ferenc államvasuti
mérnök, a délután folyamán pedig a vizs-
gálobíró és a kir. ügyész is kimentek a
szerencsétlenség színhelyére, hogy a baj
okát megállapítsák.

Pilwax Lajos mozdonyvezetőt nemrég
elbocsátotta a vállalat a szolgálatából és
csak néhány héttel ezelőtt fogadta vissza
nagy könyörgésére. A három sebesültet
délután bevitték a soproni kórházba, a
három halottat pedig valószínűleg ott fog-
ják az egyik községben eltemetni. Pilwax
Lajos mozdonyvezető nagykanizsai, Hor-
váth Ferenc fűtő pedig soproni, akik pe-
dig meghaltak, haracsony legények voltak.

A vasárnapi gyermeknapok.

Előadások az urnák mellett. — 3084 ko-
rona bevétel. — A gyoroki ünnepség.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, szeptember 21.

A gyermeknap vasárnapi része telje-
sen a siker jegyében folyt le. Az utcák
tele voltak közönséggel és különösen a
déli órákban olyan forgalom volt, amelyet
Arad már régen nem látott.

Az aradi ünnepségek.

A gyermeknap vasárnap reggel 8 órakor
vette kezdetét. Ekkor kezdtek meg ugyanis az
urnák mellett a gyűjtéseket. Délelőtt 11 órakor
a három urna előtt kezdődött vette az a ka-
baré előadás, amelyben az orfium tagjai közül
Nógrádi Gitta, Jaulus Morinai, Sarkady Vilmos,
Bedrogl Laci, Vácsey Miklós, a két Nász-
testvér, továbbá a Gutenberg dalkör és a
vagyongyári dalárda, Charles Brown gondolat-
olvasó, az összes aradi cigánybandák vettek
részt.

Velamennyien nagyon kedélyesen szóra-
kottatták a nagyszámú hallgatóságot, amely
sokat tapsolt és sűrűn dobált pénzt a gyűjtő
urnába.

Déli 12 óra után az orfium fenn említett
tagjai, továbbá Nagy Károly bardája és Ko-
vács Béla, a kis Paczi felültek az autobussra,
amely megkerülte az Andrassy-teret. Az auto-
busz nagy emberáradat követte, úgy hogy az
Andrassy-téren a forgalom is megakadt. A
kabaré tagjai gyűlést rendeztek az imperiálon,
amelynek eredménye 59 kor. 50 fill. volt.

A vasárnap eredménye egyébként is felül-
mul minden váráhozast. Az urnákban dűllig
összesen 989 korona 60 fillér gyűlt össze, ami
hozzáadva az előző napokon összegyűlt össze-
geket, összesen 3084 korona 57 fillért tesz ki.

Gyermeknap Gyorokon.

Az orsz. gyermekvédő liga javára Gyorok
község közönsége fényesen ünnepelte meg a
gyermeknapot, melyen Károlyi Gyula gróf fő-
ispánt Baross Ferenc dr. aradjárasi főszolgabíró
képviselte, mivel megjelenésében akadályozva
volt. Minden motor érkezését urleányok és ur-
hölgyek várták, kik szőlő, cukorka, virág s. t. b.
árusításával igyekeztek a könyörületessé-
gük utasok fillérjével a jövedelmet szaporítani. D. u.
2 órakor 6 ökrös szekéren hordták a szőlőt le
a hegyről s az uradalom kertjében nagy szüret-
et rendeztek. A mustot itt is urleányok áru-
gálták poharakban. A rendezés élén Masznyik
Márton dr., Koncz Benő, Baross Ferenc dr., és
Tabajdy Gyula állottak.

A siker érdekében nagyban fáradoztak:
Masznyik Mártonné, Tabajdy Gyuláné, Koncz
Benőné, Sáfrán Emilné, Herman Gyuláné, Sár-
mezey Ákosné, Hunyady Lászlóné, Lőcs Re-
zsőné, Klein Béláné, Steiner Ferencné, Haber-
ger Györgyné, Montla Györgyné védasszonyok,
kik az urnasátorban foglalatokoskodtak. A jöve-
delmet nagyban emelték az árusító urleányok,
névszerint: Tabajdy nővérek, Sármezey nővé-
rek, Szentos Magda, Bildhauser Joli, Klein
Magda, Kaufmann Terka, Neuvelt nővérek,
Steiner Mauci, Magyar Mici. Este fényes tánc-
mulatságot rendeztek a kaszinó helyiségében.
A gyermeknapon a liga javára sok száz korona
gyűlt egybe.

EGYESÜLETI ÉLET.

(*) Az „Aradi Turista-Egyesület” tagjait
szívesen értesítjük, hogy a folyó hó 22-ére hirdet-
tett választmányi ülés folyó hó 24-én, csütörtök-

kön délután 6 órákor tartatik meg, az egyesület helyiségében (Vass szálló, földszint az udvarban.) Az igazgatóság.

Mit keresett nálunk Nasse ur?

Az udvarias rendőrség.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, szeptember 21.

A bécsi merénylet után kérekerült Kragujevics Spázónak bűnügyében a budapesti rendőrségen hetek óta folyik a vizsgálata. A kihallgatáson már eddig is szenzációs adatokat derítettek ki az elvetemült fiatal emberről.

Amóta a rendőrség Kragujevics ügyében kihallgatásokat folytat, lépten-nyomon találkoznak az újságokban Nasse Sándor, berlini detektív nevével. A rablógyilkossággal vádolt színházos kérekerítése után Nasse nyomban megjelent Budapesten s ettől a pillanattól kezdve aktív szerepe volt a megindult bűnvádi eljárásban. Résztvett a gőresztevő kihallgatásán, kérdéseket, majd ellenkérdéseket intézett hozzá, minduntalan felhozta börtönéből a gonosztévőt, s vallatta, kérdezte, sőt keresztkérdte a legnagyobb busgalommal.

A főkapitányságon mélyszégyen devéclóval fogadták a berlini kollegát, s Kragujevics csel szemben teljesen szabad kezét engedték neki. Megnyiták a legtitkosabb, még a védők elől is gondosan elzárt ajtókat az idegen rendőröknek előtti, aki lelki nyugalommal és zavartalanul végente a doigát. Nasse detektívfelelősségét ma visszautazott Berlinbe, de jogász körökben nagy feltűnést keltett, hogy Nasse kihallgatásokat végzett a fogházban. Többen azt mondták, hogy ez ellenkezik a magyar bűnvádi perrendtartással és esetleg nemzetközi jogi bonyodalmakra adhat alkalmat.

Egy hírlaphíró felkereste egyik elsőrangú kriminálállatánkat, aki Nasse szereplésére vonatkozólag ezeket mondta:

— Nasse szereplése absolute törvénytelen. Mert akár közvetve, akár közvetlenül intézett kérdéseket a vádlotthoz, egyenesen megsértette a bűnvádi perrendtartást, amelynek 84. és 85. §-ai taxative felsorolják azokat a hatóságokat, amelyek a nyomozás teljesítésére hivatottak és jogosultak. Ezek sorában természetesen berlini Kriminál-kommissár-ek nincsenek. De ilyen világos, törvényes intézkedés híján is magától értetődő dolog, hogy a magyar állam területén a büntető igazságszolgáltatásnak még legalárendeltebb funkcióját is csupán magyar hatóság, illetőleg magyar közeg gyakorolhatja.

Annival inkább feltűnő a magyar rendőrségnek ez esetben tanúsított előzékenysége, mert a terheltnek kihallgatását a budapesti főkapitányságon védő kizárásával fogantatosították, bár a bűnvádi perrendtartás 125. §-a értelmében a védő csak „rendszerint” nem lehet jelen az ilyen kihallgatásnál. Ha tehát a nyilvánosságot a kihallgatásoknál még a védelem sérelmével is mellőzték, nem lett volna szabad egy idegennek ilyen törvényellenes kedvezményt adni.

E véleménynyel szemben Nagy Dezső dr. országgyűlési képviselő, akit krimináljogi ügyekben szaktekintélynek ismernek, nem lát semmi sérelmet a dologban. Feljegyzése szerint a detektívfelelősséget úgy is kihallgathatták, mint tanút és mint tanút szembeállították Kragujevics csel. Nasse ez alkalommal kérdéseket intézhetett hozzá és illyesmit a nyomozás érde-

kében okvetlenül meg kell tenni, különben nyomozásról szó sem lehetne.

Kragujevics védője, Weiler Ernő dr. ezzel szemben vádat emelt a nyomozásnak nem szabályszerű, perrendellenes végrehajtása miatt s egyidejűleg felfolyamodást adott be Kragujevics fogvatartása ellen. A vádtanács holnap határoz Kragujevics szabadon bocsátása, vagy vizsgálati fogságban tartása ügyében.

A fogházban Kragujevics panaszkodott védőjének, hogy rosszul bának vele. Sirva mondtotta, hogy mindenki ellene esküdt, s a lopás és gyilkosság dorgában teljesen ártatlan. Zsarolás útján sem szokott pénzt szerezni, mert Magyarevics Mladen dr. budapesti tisztifőorvos, aki nagybátyja, mindig elég pénzt adott neki. Hemozekszuális hajlamai sincsenek, mert ő mindig női társaságokban forgolódott és menyasszonya is volt egy előkelő fővárosi hástulajdonos leánya.

Összeülnek a delegációk.

Királyi kézirat.

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, szeptember 21.

Megjelentek azok a királyi kéziratok, melyek a delegációk összehívását rendelik el.

Az egyik Aehrenthal arról értesíti, hogy a király a delegációkat október 8-ra Budapestre egybehívta. A második Wekerléhez van intézve, míg a harmadik Becknek szól.

A magyar miniszterelnökhöz intézett királyi kézirat így szól:

Kedves dr. Wekerle! A közös ügyek tárgyalására a magyar országgyűlés részéről az 1867. évi XII. törvény cikk értelmében az 1908. évre kiküldendő bizottságot, valamint a birodalmi tanács által az 1867. évi december hó 21-én kelt törvény alapján az 1908. évre megválasztott bizottságot, a részökre törvényileg meghatározott teendők elintézése végett folyó évi október 8-ikára Budapestre ezennel egybehívom.

Midőn ehhez képest egyuttal közös minisztériumaimat alkotmány-szerű előterjesztéseik megtételére utasítom, megbízom Ont, hogy a magyar országgyűlés bizottságának kiküldése s e bizottság tagjainak egybehívása iránt intézkedjék.

Kelt Budapesten, 1908. évi szeptember 19-én.

Ferenc József, s. k.

Wekerle Sándor, s. k.

Az osztrák miniszterelnökhöz intézett királyi kézirat ugyanolyan szövegű, mint a Wekerléhez intézett.

TANÜGY.

(—) Fegyelmi ítélet Kovács Ferenc ellen. A városi közigazgatási bizottság fegyelmi választmánya ma délelőtt Károlyi Gyula gróf főispán elnöklésével tartott ülésében foglalkozott Kovács Ferenc közszolgálati elleni különféle szabálytalanságok és inkorrekt cselekedetek miatt megindított fegyelmi ügygel és ítéletet is hozott. A választmány Kovács Ferencet az 1907. XXVII. tc. 82. szakaszának 4. pontja értelmében megfosztotta két éven át korpóllétkának élvezetéstől. Az ítélet a kultuszminiszterhez felbuzdítható.

A megvádolt vasutasok.

Elnökválasztás. — Tiltakozás a Budapesti Hírlap ellen.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, szeptember 21.

Az országos vasutas szövetség aradi kerülete vasárnap d. e. 10 órákor a város háza kistermében rendkívüli közgyűlést tartott, melyen mintegy 350-en voltak képviselve. Az érdekes lefolyású közgyűlésről az alábbi tudósításunk számol be:

A kerület közgyűlését délelőtt 10 órákor a központi vezetőség kiküldöttjének, Fábrián László drnak jelenlétében Vass István dr. kerületi títkárral nyitotta meg. Elnöki megnyitójában hálás szavakkal emlékezett meg Bene Gyula elnök és Szilágyi Mihály társelnök működéséről. Indítványára mindkettőjüknek a közgyűlés jegyzőkönyvi köszönetet szavazott.

A tárgysorozat második pontja az új kerületi elnök választása volt. A közgyűlés szavazás nélkül lelkes éljenzés mellett egyhangulag Banovits László máv. s. títkárt, az aradi újtársaság általános osztályának főnökhelyettesét választotta meg elnöknek, kit három tagú küldöttség hívott meg a közgyűlésre. Az új elnököt Vass István dr. kerületi títkárral üdvözölte. Banovits László meleg szavakkal mondott köszönetet a megnyitóközvetítésért s rövid vonásokban vázolta programját is, melyet éljenzéssel fogadott a közgyűlés.

Az elnökválasztás után áttértek az országos vasutas hitelbank tárgyalására, melynek tervezését, céljait Fábrián László dr. központi kiküldött ismertette kimerítően. A közgyűlés egyhangulag elhatározta, hogy a bankalapítás, illetve a részvényjegyzés érdekében a legnagyobb akcióval fejei ki és az eszmét teljes erejével támogatni fogja. A kerület tagjai körében s azon kívül is máris nagy arányban megindultak a részvényjegyzések. A közgyűlés a bank helyi megbízottjává dr. Vass István ker. títkárt választotta.

A közgyűlés utolsó pontja Fábrián László dr. felszólalása volt, melyben a Budapesti Hírlapnak a vasutasok ellen írt éles kritikáját tetteszövé.

— Mi most — ugymond — panaszkodni, méltatlankodni akarunk. És joggal. A vasutas társadalom a magyar társadalomnak számban legnagyobb osztálya s a nemzetgazdasági és politikai életben elfoglalt állása nem utolsó. Méltán elvárhatja tehát a magyar sajtótól ez a legmagyarabb testület, hogy felelőse igazságos és mindenek felett méltányos kritikát gyakoroljon. Száznegyven ezer emberről van szó, akik közül minden egyes a nemzet gazdasági életének egy-egy idegszála. Nem akarjuk bántani a magyar sajtót. Sőt felajánljuk panszos szavunkat éppen azért, hogy a sajtó figyelmét magunkra fordítsuk, hogy nélkülözhetetlen barátságát jövőre megszerezzük.

A B. H. szeptember 16-iki vezércikkében a vasuti balesetekről elmélkedik s „nagyfokú figyelmetlenség, gondatlanság és lelkiismeretlenségnek” (miajdoníja a balesetek okait. Fábrián súlyos vádaknak tartja ezeket, ami ellen tiltakozni kell.

Indítványozza, hogy a közgyűlés megfelelő formában tiltakozsék a vádak ellen s azt közölje a B. H. val. A közgyűlés Fábrián László dr. indítványát egyhangulag elfogadta s indokolt tiltakozását a sajtó útján a negyközlöny elé viselte.

A közgyűlés az elnök elnökölésével ezzel véget ért.

Amiről beszélnek.

A szép asszony és vőlegénye.

Néhány nap óta az aradi korzó publikumának különös meglepetésben van része. A sétáló közönség között naponta megjelenik egy feltűnően szép pirosbarna, baba arcu, hatalmas karimás kalapu asszony egy kicsi 4 éves fiúval, meg egy angol bajuszu nagy fiúval. A szép asszonyt nagyon sokan ismerik Aradon és épen ezért kíváncsian tudakolják, hogy miért van most a városban s főként, hogy miért nem a férjével van itt? Mert tudni kell, hogy az angol bajuszu nagy fia nem férje a csodaszép urnőnek.

A hölgy férje ismert festőművész, aki a tavaszszal Aradon képtárlatot rendezett s óriási sikere volt. Néhány nap alatt több ezer korona értékű festményt adott el, azután visszament a fővárosba. Bár a festményei is nagy feltűnést keltettek az aradi műértő közönség sorában, mégis a legnagyobb érdeklődés a művész élettársa felé fordult. A gyönyörű teremtről sokan tudták, hogy a fővárosban festők és szobrászok versengtek azért, hogy megnyerjék őt annak: álljon modelt valamely művészi alkotásukhoz. A szép asszony Aradon, a „nagy nők” és a pompás toalettek városában valósággal lázba hozta a férfinepet, mesés kosztümjeivel pedig magára vonta a hölgyvilág figyelmét.

Weiss Hugó fényképész egyszerűen egész kollekciót állított össze az urnő fotográfiáiból és a kirakat előtt a közönség sokszor megcsodálta az asszony sek variációjú fényképeit.

És most ismét Aradon van a pirosposztagás nő. Régi ismerősei közül senkit sem látogatott meg. Egész nap a kis fiával sétál, meg az angol bajuszu nagy fiúval gummirádlizik föl a sz. András-terem. Az emberek utána néznek és azt mondják:

— Ugyan mi történt ezzel az asszonnyal?

Hát mi eláruljuk: mi történt vele. Amióta Aradról elment, nagy, regényes események hősnoje volt. Szerepe van itt a szívnek, az ügyvédnek, a törvényszéknek, egy válókeresetnek és ismét szerep jut majd az anyakönyvvezetőnek is. Mert az angol bajuszu, vadászkalapu nagy fia, aki a szép asszonyt gardirozza, nem öccse, nem is rokona a babaarcu teremtről, hanem — vőlegénye.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

* Az első színházi hét műsora. A színház környéke szerdától fogva állandóan mozgalmas lesz. Négy díszítő hétfővel szereli a nyári színházat, hogy azán a télt hozza rendbe. Csütörtökön már a színművészek nagyobbrésze is Aradra érkezik, akik Vásárhelyen játszanak. Szendrei már az első héli műsort is összeállította és mindjárt az első héten három ujdonsággal rukkolt ki. E szerint szombaton, szeptember 26-án itt először *Dollár hercegnő* új operette 8 felvonásban fényes kiállításal új jelmezekkel. Vasárnap délután János viléz Kállay Julánna, este *Dollár hercegnő* b) bérletben, hétfőn c) bérletben *Dollár hercegnő*, harmadszor, kedden a) bérletben *Kék egér* új bohózat. Szerdán b) bérletben *Kék egér*. Csütörtökön c) bérletben először a téli idényben *Tatárjárás* nagy operette, pénteken a) bérletben *Nóra*, dráma Ibsentől, szombaton itt először b) bérletben *Halyre asszony* új érdekes színmű. A bérlet aláírások is még mindig serényen folynak a színházi pénztárnál. Akik tehát páholyokat az első emeleten vagy támlásszékeket a ra, b re vagy c-re bérelni akarnak, forduljanak a pénztárhoz reggel 9 órától 12 óráig, délután 3 óráig. Szombatra, szeptember 26-ára jegyeket pénteken reggeltől már lehet váltani. A tavalyi rendszert tartja fenn az igazgató az idén is, amennyiben vendégzsereplések, ujdarabok felémelt helyárrakkal bérletben kerülnek előadásra. Bérletszűnetek ritkán és kivételes esetekben tartatnak, csak amikor már egy darab többször került színre bérletben.

* Dráma a kőbányában. Az emberi indulatok érdekes magörökítése az a kép, mely egy kőbányában játszik. Egy tehetséges munkás és a bányatulajdonos nővére megszeretik egymást. A munkavezető, aki régebben meleg vonzalommal viseltetik a szép leány iránt, nemtelen bosszút forral. Egy bányavizsgálat alkalmával a mélységbe alá szálló munkás kötelőt, melyen leereszkedik, elvágja. A szerencsétlen ember a mélységbe süllyed, azonban szerencsére vizet ér és a mentésére sietők még életben találják. Nagylelkűen megbocsájt ellenségének és eljegyzik a gyáros nővérét. A mese érdekességét még felülmúlja a kép szerzőjének kerete. Észményi szép vidéken játszik a történet és a dráma mellett megismerjük egy kőbánya életét. Az *Urdnia* színház nagysikerű új műsorának egyik szenzációs száma a *Dráma a kőbányában*.

ANGOL IRÓK ARADON.

A Hegyalja tanulmányozása.

— Az *Aradi Közlöny* tudósítójától. —

Arad, szeptember 21.

Ma délután hét angol közgazdasági író érkezett Aradra és egy napig maradnak a hatóság vezetői között, akik az aradhegyaljai borvidék tanulmányozásában támogatják az angolokat azzal, hogy utjukban mindenfelé kalauzolják őket.

Ez a hét gazdasági író most bejárja Magyarországot az itteni gazdasági viszonyok tanulmányozása végett. Aradmegyébe a Hegyalja szállóbor és gyümölcsstermesének megismerése végett jöttek. A vendégek az *Otthon* budapesti hírlapíró klub támogatásával járják be az országot. Az *Otthon* elnöksége még tegnap értesítette *Varjassy* Lajos polgármestert a vendégek érkezéséről s arról, hogy ma, hétfőn délután jönnek meg Mezőhegyesről *Németh* József miniszteri osztálytanácsos, *Than* Albin miniszteri fogalmazó és *Bakonyi* Pál gazdasági intéző társaságában.

A társaság meg is érkezett ma délután 3 órakor a Csálába. Az angol vendégek névsora a következő:

Macdonald Károly (*Times* és *The Field*. Sót ember.) Macdonald Jakab (*Morning Post* és *Farmer and Stockbreeder*. Skót.) Cameron Jakab (*Glasgow Herald*). Walker Eudred (*Western Daily Press*, Bristol és még öt gazdasági szaklap. Angol.) Seedman András (*Farmers Gazette*. Ic.) Douglas London. (*The Scotsman*. Edinburgh.) Green János (*The Rural World*. Angol.)

Varjassy polgármester, *Varga* Imre és *Jausz* Oszkár fogadták őket, s az ő kalauzolásuk mellett megismerlették a csálai pompás szállótelepet. Azután bejöttek Aradra és körül kocsizták a várost, megnézték a Szabadság-szobrot és a város nevezetesebb intézményeit. Megnézték *Domány* József és *Kremmer* József borospincéit. Megnézték hogyan gyártják a pezsgőt és meg is kóstolták. Este a Központi szállóban a hatóság lakomát rendezett számukra, amelyen sokan vettek részt.

Jelen voltak a polgármesteren kívül *Kadas* Kálmán főjegyző, *Domány* József, *Bisetrácsky* József birikos és neje, *Tiszti* Lajos szerkesztő és *Faragó* Rózsó törvényhatósági bizottsági tag stb. A polgármester jobbján Macdonald, balján pedig *Tiszti* Lajos ült.

A lakomán *Domány* különféle pompás borait szolgálták föl. Volt olyan fehér bor is, amelyet 1811-ben tettek el. A banketten az angol vendégek nagy elragadtatással beszéltek Arad főteréről. Különösen *Schubsholle* dicsérete na-

gyon a várost. • tudniillik többször volt már Aradon.

A lakoma 11 óráig tartott.

Molnap folytatják a tanulmányutat. Reggel fél 7-kor Paulisra utaznak, ahonét kocsin át mennek Barackára az állami szállótelepre, majd megnézik a ménesi állami vincellér iskolát. Itt villásreggeliznek, majd fél 12-kor visszajönnek Aradra. A Központi szállóban ebédre gyűlnek össze, majd délután 4 órakor a gyorsvonattal Szolnokra utaznak. Aradmegyei utjukban *Varjassy* polgármester és több gazdasági szakértő elkíséri őket.

Az *Aradi Közlöny* munkatársa beszélgetett az angol újságírócsoporthoz vezetőjével, *Macdonald*-al, aki a *Times* közgazdasági rovatának vezetője és a *The Field* angol közgazdasági lap szerkesztője. *Macdonald* tipikus angol külsejű, tömör bajuszu, jókedvű ur, aki rendkívül nagy szeretettel beszélt tapasztalatairól. Így nagyon dicséri a bábolnai és a mezőhegyesi ménest, *Lajos* bajor herceg sárvári tejgazdaságát. Majd amikor aradi impresszióiról volt szó, így nyilatkozott:

— Sokkal rövidebb időt töltöttünk Aradon, hogy sem ítéletet tudnánk alkotni a városról. Hozzájárult ehhez, hogy amikor bevonultunk, már sötét volt. Mindenesetre kellemesen lepott meg és imponálóan hatott ránk a város főtere; olyan szépen kiépített utvonat, aminőt kevés városban láthatni. A nagyobb épületek, amelyeket szemlélhettünk, az építésben megnyilatkozó művészi érzékről tesznek tanúságot. Általában kettőt jegyezhetünk föl Aradról: — hogy az utak és a borok kitűnnek. A város fejlettségéről tesznek tanúságot az autobuszok, a közlekedésnek eme modern eszközei. Igen kellemesen érintett bennünket Arad város polgármesterének szives fogadtatása s az az előzékenység, amely egész utunkon megnyilvánult.

Tréfás diskurzus közben valaki azt kérdezte, hogy ha magyar újságírók Angliába mennek, ugyanilyen fogadtatásban részesülnek-e? Erre *Macdonald* ezt felelte:

— Ilyen kitűnő bort nem adhatunk önöknek, de whiskyvel szívesen szolgálunk.

Mielőtt a vendégek Aradra jöttek, megtekintették a mezőhegyesi ménest és mintagazdaságot. Itt *Jankovics* Lőrinc, a mezőhegyesi ménésbirtok igazgatója üdvözölte őket s az ő kalauzolása mellett megtekintették a tehénzsereplést. Este Mezőhegyesre érkezett az angol vendégek tiszteletére *Lossonczy* Mihály miniszteri osztálytan., a földművelésügyi minisztérium lótenyésztési osztályának vezetője, aki a ménestéren kalauzolta őket. Az angolok nagy elismeréssel nyilatkoztak a Nóniuss és Gidrán lovakról s végül azt mondták, hogy Magyarország mezőgazdasági kultúrájának ez a része olyan, hogy a fokozása szinte elképzelhetetlen. Mezőhegyesen megvendégelték őket, mely alkalmal *Cameron*, a *Glasgow Herald* közgazd. szerkesztője mondott köszönetet a vendéglátásért.

Mezőhegyesről a vendégek az *Acsev*. különvonatával jöttek Arad felé s a csálai szállótelep szállítás ki.

PUSZTIT A KOLERA.

Andrássy rendelete Aradon.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától —

Arad, szeptember 21.

Rettenetes módon terjed, pusztit és szedi áldozatait Oroszországban, de különösen az orosz fővárosban a kolera. A legutóbbi jelentések szerint kolerában 305 ember betegedett meg és 116 meghalt. A járvány kezdete óta csupán Péterváron 1273 ember betegedett meg, 365 pedig meghalt. A város lakosságán rémület kezd erőt venni, ami nagyban hozzájárul ahhoz, hogy a rettenetes járvány terjedéséhez a talajt még alkalmasabbá tegye. A tulsufolt kórház kból borzalmas hírek szivárognak ki, melyeknek a valóságát senki sem ellenőrizheti. Ott, ahol a halál úgy arat, napirenden vannak a szivettépő jelenetek.

Óvintézkedések.

A kolera azonban nemcsak Oroszországban dühög, hanem Amerikában is roppant erővel gyilkol. Egész Európában nap nap után szigorú intézkedéseket adnak ki a vérs behurcolása ellen. Nánunk legujabban a belügyminisztérium intézkedett s a hatóságokhoz a következő sürgős körrendeletet intézte:

Hivatalos értesítések is megértesítik, hogy Oroszországban a kolerajárvány oly jelentékeny terjedésmet nyert, miszerint közel áll annak veszélye, hogy a betegség hazánkba is behurcolatik. Ezzélfogva azon cáltól, nehogy a járvány az országot keresztül találja, elrendelem:

1. hogy a közbiztonságra előírt intézkedéseket hajtsa végre és minden előforduló kolera megbetegedés esetén az indokolt óvintézkedéseket tegye meg;

2. intézkedjék az iránt, hogy a kolera elleni védekezés tárgyában megküldött „Utasítás” megfigyelőleg szentesítván, annak tartalmáról az illetékes közegak eleve tájékoztassák magukat;

3. intézkedni fogok az iránt, hogy a kolerával fertőzött vidékekről esetleg törvényhatósága területére utazni szándékozó egyénekről az illető hatóságok eleve értesítést nyerjenek. Főhivom ennélfogva a címet, hogy az ilyen utasok tartózkodási helyét pontosan nyilvántartván, ezeket öt napig hatósági orvos által figyeltesse meg.

4. Végül főhivom, hogy eljárásáról tegyen ide jelentést és minden koleragysnuss esetről ide azonnal távirati értesítést küldjön.

Budapest, 1908. szeptember 18 án.

Andrássy, s. k.

Legfőbb ideje volt, hogy ez a rendelet szétmenjen az országba, mert a nagy kolera-veszedelemnek csak óvatossággal állhatunk az útjába.

Riadalom a fővárosban.

Nagy riadalmat okozott a keleti pályaudvaron ma reggel az a hír, hogy két kolerás beteg érkezett Oroszországból a magyar fővárosba. A hat óra 35 perckor befutó vonaton jöttek ugyanis egy elzárt fülkében: Philippi Frederika és Paschat Lujza odesszai utasok, akik Budapesten át igyekeznek Nápoly felé.

Már a vonaton hire járt az utasok között, hogy kolerás beteg van valamelyik kocsiban és a kalauzt, Gyarmati Jánost, valósággal megostromolták, hogy vigye a fertőző betegeket egy külön kocsiba. A két orosz hölgyet el is külön-

tették és a fővárosba érkezéskor alaposan megvizsgálták őket.

Nyomban előhívták Uhrík Gyula dr. pályaorvost és a hetedik kerület tisztí orvosát, Csakady dr. Majd Pavlik rendőrfelügyelő jött, akik egyértelműleg konstataáltak, hogy a két hölgynek semmi baja. Elővigyázatosság kedvéért azonban ruháikat a fertőtlenítő intézetbe küldték.

Koleraeset Máramarosszigeten.

Máramarosszigetről jelentitudósítónk: Az ázsiai kolera, amely most Oroszországban ezerszámra szedi áldozatait, eljutott Magyarországra is. Máramarosszigeten ma délelőtt meghalt egy Mészáros János nevű famunkás és az orvosok megállapították, hogy halálát ázsiai kolera okozta. A városi főorvos az esetről azonnal jelentést tett a belügyminisztériumnak. A megyében óriási rémületet idézett elő a hír. A boncolás ugyan azt állapította meg, hogy a munkás halálát hasmenés okozta, ez azonban egyáltalában nem nyugtatta meg a kedélyeket.

Ujabb jelentések.

Pétervárról jelentik: Az elmúlt héten 1456 koleraeset és 439 haláleset fordult elő. Szeptember 6, a járvány kitörésének napja óta 1653 megbetegedés és 492 haláleset fordult elő. Oroszország többi részeiben a múlt héten 3392 megbetegedés és 1377 haláleset történt. Egész Oroszországban összesen 10.359 megbetegedés és 4633 haláleset fordult elő.

Kopenhágából jelentik: Tekintettel az immicens kolera-veszedelemre, az igazságügyminiszter elrendelte, hogy a finn-, orosz-, fekete- és azovi-tengerek kikötőiről érkezett árukra vonatkozó rendelkezések haladéktalanul hatályba lépnek.

A glogováci tűzvész.

Alaptalan vádak egy gépész ellen.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától —

Arad, szeptember 21.

Szokatlan élnétség uralkodott ma az aradi büntető járásbírószék szék folyosóján, ahol mintegy száz glogováci sváb szorongott, várva, míg sor kerül az ő nagy ügyük tárgyalására. Emlekezetes még az az órlási tűzvész, amely a nyáron Glogovácson pusztított s oly horribilis károkat okozott a község szorgalmas gazdálak természetében. A gazdák feljelentést tettek, hogy a tűz egy gépész gondatlansága folytán keletkezett.

Több glogováci gazda ugyanis egy helyre hordta össze termését és közösen egy cséplőgépet béreltek a gabonájuk kicséplésére. A gépet Farkas János gépákossegéd kezelte, akinek szigorú utasítása volt, hogy ha a gépet egyik helyről a másikra viszik, az alatta maradt tüzet alaposan el kell oltania s a szarát-nokot homokkal befödnie.

Julius huszonkilencedikén Farkas a gépet a szérű egyik helyéről, ahol addig dolgozott, körülbelül tizenöt-husz méterrel odább vontattal. Nemsokára esután, délután három óra tájban a közelben álló egyik kaszalkigyuladt s a nagy szélben a tűz gyorsan terjedt tova. Átcsapott a szomszédos kaszalkra. Rövid idő alatt az egész terület lángban állott, s hetvenhat garának egész termése menthetetlenül odaégett. A kár több mint negyvenezer koronára rugott s csupán tíz gazda termése volt biztosítva. A károsultak feljelentésükben azt állították, hogy mikor a gépet helyéről elvontatták, a gépész el-

mulasztotta az ott maradt tüzet gondosan oltani, az alvó szarát-nokokat pedig a szél felélesztette s belevitte a közel álló egyik szalmakaszalba, amely ennek következtében kigyuladt.

A mai büntetőjárásbírószági tárgyaláson, amely Bozóky Mátás dr. előtt folyt le, mind a hetvenhat károsult glogováci gazda megjelent. Kihallgattak ezenkívül huszonnégy tanút is, akik azonban nem állították határozottan, hogy a tűz a gépész gondatlansága folytán keletkezett, sőt Vormittag János, az egyik károsult magamondotta, hogy ő is segédkezett a szarát-nok eloltásánál és bizonyította, hogy a gép helyén maradt paraszat visszel teljesen eloltották. Valószínű, hogy a tűz eldobott gyufától, vagy valamelyik munkás pipájából kiröppent szikrából támadt.

Az ügyész megbízott a tanuvalomások ellenére fentartotta vádját, de a bíróság Farkas János gépészt felmentette, mert nem látta bizonyítva, hogy őt a tűzvész okozása körül gondatlanság terheli. A károsult glogováciak az ítéletben megnyugodtak.

Kifosztott vasuti titkár.

Elkésett feljelentés.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától —

Arad, szeptember 21.

Az aradi rendőrség büntető osztályán tegnap délelőtt megjelent Fábán László dr., a kassa-oderbergi vasút titkárja és feljelentést tett ismeretlen tettes ellen, aki őt a szombat este hét órkor Aradra érkező gyorsvonaton meglöpte. A titkár feljelentésében elmondja, hogy Aradon vette észre a kiszállítás kalmával, hogy kabátjának belső zsebében lévő pénztárcáját ellopták. A tárcában iratok és kétszázhusz korona pénz volt a határozottan emlékezik arra, hogy Kuzics állomáson a tárcá még megvolt. Gyanúja szerint notórius zsebmetész lehet a tolvaj, mert oly ügyesen dolgozott és annyira észrevétlenül emelte ki a tárcát, hogy Fábán dr. még az arcára sem emlékezik. Tegnap az aradi vasutas szövetség közgyűlésén vett részt s csak későn tett jelentést.

Ha a lopás megtörténte után jelentkezik a rendőrségen, akkor még szombat este vissza-kapta volna az elloptott tárgyat s a zsebtolvaj is a rendőrség kezébe került volna. Mert határozottsággal megállapítható, hogy a lopást Grünspan Fábán rovott multu, országosan ismert vasuti zsebtolvaj követte el két társával egyetemben, akik szombat este nyolc órkor a Millentum-sörözősarnok éttermében vacsoráltak s az erdélyi vonattal még este tovább utaztak.

A zsebtolvajt Barabás Béla, az étterem főpincére ismerte fel. Grünspan harmad magával este fél nyolc órkor lépett be Schuch Ferenc vendéglőjébe s egy félreeső asztalhoz telepedtek le. Vacsorát rendeltek és suttogóhangon beszélgettek. Ugyanekkor ott vacsorázott Török Lajos rendőrfogalmazó is. Barabás főpincér odament a rendőrfogalmazóhoz s megkérdezte tőle, vajjon nem ismeri-e az idegeneket, akik ott hármában csendesen beszélgetnek.

— Nem ismerem, válaszolt Török.

— Pedig egyik köztük országosan ismert veszedelmes alak, miskolci ember, ott lakik, de állandóan vasuton tartózkodik, többszörösen büntetett zsebmetész, mondotta a főpincér.

A fogalmazó arra kérte a főpincért, hogy győződjék meg alaposan, vajjon csakugyan Grünspan az, aki az asztalnál ül. A főpincér odalépett az idegen emberhez s megszólította

Grünspant s néhány perc múlva már jelentette, hogy jól emlékezett, mert az egyik idegen csuklyán az, akit a belépéskor sejtett.

Török ekkor telefonon Valenta József titkos rendőrt utasította, hogy figyelje meg az idegeneket. Valenta megállapította, hogy az este hét órakor érkező gyorsvonattal jöttek Aradra s az erdélyi vonattal mentek tovább. Grünspan a rosvott múltjának jegyzékében is, mint ismert esemény szerepe.

Az aradi rendőrség intézkedett, hogy Budapestről megszerezze a sebtolvaj arcképét, melyet elküldenek majd Fábrián dr. nak a személyazonosság megállapítása céljából. Eredményt azonban nem lehet még attól sem várni, ha esetleg Grünspan néhány nap múlva elfogják valahol, mert addigra már a tárcán rég tuladott. Fábrián dr. elkészve tette meg a feljelentést s így a rendőrség tehetetlenül volt kénytelen szólni a kezelt közt volt sebtolvajt.

Barabás az iparosokért.

Értekezlet a kamarában.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától —

Arad, szeptember 21.

Arad-, Békés-, Csanád- és Hódmezőgyök iparoságának képviselői ma összeültek az aradi kereskedelmi és iparkamarában, hogy az új ipartörvény tervezetét megvitassák s véleményüket, kívánásaikat, sérelmeiket és óhajukat a kamarán keresztül a kereskedelemügyi miniszter elé juttassák. Az aradi kamara kerületébe tartozó négy megye iparostületeinek, kereskedelmi egyesüléseinek, az aradi munkásság kiküldötteinek s az érdekeit belérőgeknek képviselőitől alakult ankét reggel 9 órakor vette kezdetét. Kristófy János kamarai elnök tartalmass megnyitó beszéddel vezette be a tanácskozást, mely a déli megszakítással este hét óráig tartott.

Napirend előtt az elnök bemutatta Barabás Béla dr. országgyűlési képviselőnek a gyűléshez intézett levelét, melyet alább mi is szószentként közlünk:

Az aradi Kereskedelmi és Iparkamara tekintetes elnökségének

Arad.

Az ipartörvény tervezet elbírálására vonatkozólag tartandó értekezletekre megkapván szives meghívásukat, sajnálattal kell tudatnom, hogy azokon meg nem jelenhetek, mert országgyűlési képviselői kötelességem a jövő héten ideköt a fővárosba.

Midőn nagybecsű figyelmüket ezennel megköszönöm, egyuttal azon tiszteletteljes kérést intézem a tekintetes Elnökséghez, miszerint az értekezletek alkalmával felvesendő s írásba foglalandó észrevételeket, javaslatokat és módosításokat velem közölni méltóztatassanak, mert el vagyok határozva, hogy a gyakorlati életnek megfelelő értekesletli eredményeket, az új ipartörvény megalkotásának további folyamatában, különösen a törvényhozási tanácskozások alkalmával felhasználjam s csekély tehetségemhez képest érvényesítem.

Vagyok kiváló tisztelettel és hazafias üdvözléssel

késsz hívük

Dr. Barabás Béla
ország. képviselő.

Az értekezlet éljenzéssel fogadja Barabás Béla levelét s Hónig Ötöd indítványára határozottanlag is kimondta, hogy Barabás Bélát megkéri az iparosság óhajának illetékes helyen való tolmácsolására.

Az ankétra megbívtott országgyűlési képviselők közül Müller Károly személyesen vett részt az értekezletben.

Vajjassy Lajos és Zima Tibor titkárok előadásában aztán tárgyalás alá vette az ankét a törvényjavaslat fejezetelt s ezeket az I. rész nagyobb felében le is tárgyalta.

A spanyol királyi pár Budapesten.

Készülődés Madridban.

Alfonz király, mint sakkmeister.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától —

Arad, szeptember 21.

E hónap végén ritka vendégek érkeznek a magyar fővárosba. O felsége tudvalevőleg szeptember harmadikán vendégül látja budai palotájában a spanyol királyi párt.

San-Sebastianban, ahol Alfonz király és udvara most tartózkodik, már nagyban folynak az előkészületek az elutazásra. Még nincs pontosan megállapítva az elutazás napja, aminek az az oka, hogy a miniszterelnököt, aki az uralkodót utjában egész Budapestig elkíséri, fontos állami ügyek még néhány napra Madridhoz kötik.

Marguetti, Alfonz király egyik hadsegéde, és Spanza főlakáj már egy hét óta a spanyol fővárosban tartózkodnak, hogy az utikellékeket az elutazás előtt rendbe hozzák. Összesen hatvan láda várja az indítást a madridi palotában, de ezeknek száma még napról-napra szaporodik, mert a király, aki elméletileg maga is részt vesz a csomagolásban, egymás után küldi a táviratokat Marguettinek a különböző újabb megbízásokkal.

Az udvar szerdán, szeptember huszoharmadikán érkezik Madridba. A spanyol uralkodó részt vesz a huszonötödiki nemzeti ünnepen s a következő napon megtartja az őszi hadiszemlét.

A hadiszemle a legfényesebb ünnepek egyike. Ekkor osztják ki a kitüntetések s ekkor kezdődik a kétnapos udvari audiencia, amely után Alfonz király, egészen a decemberi konferenciáig, megzabaldul mindenféle állami gondtól.

A királyné ezalatt az apáca-felavatásokon vesz részt. Megjelenik ezenkívül minden udvari ajtatosságon. Ha együtt van a fiatal pár, úgy idejük legnagyobb részét a sakkjáték foglalja le. A király szenvedélyes sakkista és végtelenül büszke a tudományára. Az udvari hivatalnokok, a testőrtisztek, hogy kedvében járjanak az uralkodónak, legtöbbször szintén ezzel töltik szabad idejüket. A madridi palota kertjében gyakran megtörténik, hogy a király, a lu gasek közé rejtett kis társalgóban, sakkozó testőrtiszteket vesz észre. Ilyenkor óvatosan közel lépődzik hozzájuk s lassan, észrevétlenül kibicel. Szótlanul áll mindaddig, míg az egyik vagy másik valami nagy baklövést nem készül elkövetni. Ekkor aztán kitor belőle a sakkista és erőlyesen rászól a gyantlan játékosra:

— Miért nem vigyáz? Nem látja, hogy veszélyben a királya?

A katona felugrik s fészeken szalutál, de Alfonz király akkorára már mosolyogva ment tovább az egyik kerti uton.

A budai királyi palotának dunai oldalán, az eskü-téri híd felé eső homlokzaton tízennyolc szobát rendeztek be a fejedelmi vendégek számára. A fogadóteremnek szánt hatalmas csarnok falait spanyol katonai jelvények díszítik, a dolgozó szobát pedig teljesen a madridi mintájára rendezték be. A spanyol királyi pár a budai palotát már e pillanatban sem találná készületlenül.

De kilenc napig még okvetlenül várunk kell. És mi türelmesen várunk. Ha évtizedekig tudunk várni egy fejedelmi vendégre, ezt a kilenc napot is kibírjuk valahogy.

Gyanus ékszerkereskedők.

Fővárosi orgazdák vidéki pénzüintézeteknél.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától —

Arad, szeptember 21.

Három emberre hívjuk fel az aradi rendőrség és a zálogháztulajdonosok figyelmét. Budapestről járnak le a vidékre s ott a zálogüzlettel foglalkozó pénzüintézeteknél nagyobb értékű ékszereket helyeznek el, még pedig az értéken jóval alul. Egyik rendkívül elegáns megjelenésű s a pénzüintézeteknél azt adja elő, hogy neki a fővárosban előkelő üzlete van és nem akarja hitelét rontani s mivel meg van szorulva pénz dolgában, azért viszi vidékre az ékszereket, mert a fővárosi üzletek indiszkrétek.

Tegnap Békés-Gyulán tartózkodtak s egy ékszerkereskedő figyelmeztetésére, aki fővárosi orgazdákot sejt a három idegenben, a rendőrség figyelte őket. Ezt észre véve egy alkalmas pillanatban ellillantak Gyuláról s nem lehetetlen, hogy Aradra jöttek.

A gyanus emberek gyulai szerepléséről a következőket jelenti tudósítónk:

Tegnap reggel a Csabáról Gyulára induló motor-vonattal, amely Csabáról 9 óra 30 perccor indul, három ur utazott Gyulára, mind a három németül beszélt, mind a három embernél pakkáska volt. Az egyik a legutolsó dívat szerint volt öltözve, a másik egy vásáros szegény kereskedőhöz hasonlított, míg a harmadiknak egyszerű poigár típusa volt.

Az elegánsan öltözött emberről egy kicsiny borjubőr táská volt tele ékszerekkel, a másiknál egy papír skatulyában mindenféle jó és rossz óra volt — körülbelül vagy száz darab, míg a harmadiknál csak ezüst evőeszközök.

Mikor a gyulai vonathál kiszálltak, akkor egymástól 15—20 lépés távolságban haladtak be a városba, de azért, ha az egyik vagy a másik elmaradt, akkor szépen bevárták egymást.

A gyulai motorral véletlenül egy csabai ékszerész is jött, akit a motorban történt óra és ezüst kirakás és osztzkodás figyelmessé tett és amikor a három németül beszélő idegen megtudta, hogy ékszerész, rögtön eladásra kínáltak neki gyönyörű és drága foglalás nélküli köveket, olyan áron, hogy mint az ékszerész mondta, kétszer annyi árt is megérnek, de mert az ékszerkereskedőnél pénz nem volt, meg gyanusnak találta a brilliansok csekély értékét, hát nem ment bele a vásárba.

A gyulai rendőrséget figyelmeztette a dologra és a három gyanus embert megakarták figyelni. Azonban azok, amikor észrevették, hogy figyelik őket, egy mellékutcán ügyesen eltűntek és igen valószínű, hogy már el is utaztak Gyuláról.

A legnagyobb valószínűség szerint a három gyanus idegen fővárosi orgazda, akik a fővárosi zálogházakban előforduló erős rendőri felügyelet miatt a vidék zálogintézeteknél keresik meg, hogy a lopott dolgokat értékesítsék.

Az elegánsan öltözött embert többször látták már Gyulán, de Békés-Csabán is megfordult, ahol pár hónap előtt tízezer korona áru ékszer akart elszállagostani. A rendőrség igazolásra szólította fel s ekkor elmondotta, hogy neki a fővárosban előkelő üzlete van és nem akarja hitelét rontani, és mivel most meg van szorulva pénz dolgában, azért hozza vidékre az ékszereket, mert a fővárosi üzletek indiszkrétek.

Üdvözlő vers az angol ujságírókhoz.

*
Ritka buza, ritka árpa
És a rosz is ritka,
Angol író kívánsai rá,
Mi ennek a titka.
Kert kitárva, várva várják
God by!
A Dally News hasábján így
Aradnak is jut hely.

Jól él a londoni kártyás,
Alig is van gondja:
Azt se bánja, őszi buzát
Ha a dér is rontja.
Cikk nélkül is megterem az
Oh yes!
Gondol egyet: magyar földön
Körutazni jó lesz.

Megmutatnak neki ezt, azt,
Apamént és répát,
Félangolos cikk köszönti,
Hogy a Lajtán lép át.
Perronon a polgármester
Speech e
Cigányt, leányt, hogy a kedvük
Pírozra derítse.

Megmutatják városunknak
Valahány csodáját,
A hidat, min ember, állat
Csak tipegve jár át;
És a közuti vasutat
All right!
Mely, bár azt a lovak huzzák,
Villamos sinen lejt.

S nekik való az orfeum.
Hogy oda benéznek,
Angolosan erkölcsöset
Zengnek a művészek.
Mistress Szászli konferálja:
Shocking!
A köpülő nóta máma
Maradjon csak ott kint!

Régóta volt ily szívesen
Látott vendég nálunk;
Elfeledjük: angolokkal
Hogy pörben is állunk.
Jobb hírbe jut ezek révén
Brithon,
Leljük maguk, *very well*, hát
Valamennyin itthon!

Zugolódó szülők.

Bajok az elemi iskolákban.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, szeptember 21.

Mikor annak idején megírtuk az iskolai körzetek életbeléptetése miatt felzúdult szülők megnyugtatóására, hogy a beírások megtörténte után egy bizottság kiegészítve a létszámban mutatkozó egyenetlenséget, mi is természetesen azt hitük, hogy az egyes iskolákból való áthelyezés a szülők előzetes megkérdezésével történik meg. Ezt kellett hinnie mindenkinek, mert mérvadó helyen kijelentették a hírlapírók előtt, hogy a szülők kívánságának kielégítésére történik meg a felülvizsgálás s lehetőleg minden gyermek oda jár majd iskolába, ahova a szülő szánta.

Vasárnapi lapunkban a hozzánk érkezett panaszok alapján megírtuk, hogy milyen tapintatlanul járt el a hatóság az újra történő be-

osztás alkalmával, melyet a szülők megkérdése, vagy értesítés nélkül hajtott végre. A gyermekek, akiket kivárvak az iskolából, az utcán tévedtek el szülőik legnagyobb ijedségére, mert nem találtak elabba a tanintézetbe, a melybe átutalták őket. De történt még egyéb megróni való dolog is ezeknek a szerencsétlen intézkedéseknek a kapcsán.

Ma jutott tudomásunkra, hogy a kapacitál községi iskolából körülbelül harmincöt leánykát helyeztek át a Hisszinger- és Trombita utcai iskolákhoz. Eltekintve attól, hogy a szülőket ez esetben sem értesítették a változásról, még azt sem tartotta szükségesnek a hatóság értesítésre adni, hogy a gyermekük — van amelyik már serdültebb — onnantól oly iskolába kerül, ahol fiúk és leányok együtt ülnek egy osztályban. Panaszos levél fekszik előttünk, amelyben tanácsot kérnek tőlünk a szülők arra nézve, vajjon mitőlők legyenek ebben az esetben. Teljesen az akaratuk ellenére intézkedik a hatóság, amely az utólagos felszólalást nem veszi többé tekintetbe.

Azt kérjük a levélírók, vajjon a magyar állam azért építettett most Aradon újabb elemi iskolákat, hogy a magyar szülőket arra kényszerítse, hogy a román tannyelvű iskolába küldje gyermekét? Mert a levélírók azt adják tudtunkra, hogy inkább a román iskolába viszik a leánykákat, semhogy a fiúkkal együtt legyenek.

Azt feleljük a levélre, hogy a magyar állam nem akarja, hogy román iskolába járjon a magyar gyermek, de arról nem tehet, hogy mindenhez két bal kézzel nyulnak azok, akikre a közönség sorsa rá van bízva.

Szociálisták készülődése.

Huszonnegy gyűlés. — Csendes tüntetés.

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, szeptember 21.

A szociáldemokrata párt folytatja megkezdett akcióját az általános és titkos választói jog érdekében s egymásután rendez népgyűléseket a főváros különböző pontjain. Ma is huszonnegy helyen gyűltek a szociálisták és heves támadást intéztek a kormány ellen. Foglalkoztak továbbá a fővárosi rendőrségnek a múlt heti szociálista tüntetések alkalmával tanusított magatartásával is és felháborodásuknak adtak kifejezést a rendőrök brutalitása felett. A gyűlések egyébként rendben folytak le s este a tömeg tüntető sétára indult, de rendzavarás sehol sem történt s a tüntetők békésen oszlottak szét.

A népgyűlésekről fővárosi tudósítók a következőket jelentik:

A nemzetközi szociáldemokrata párt ma este a fővárosban huszonnegy helyre hirdetett népgyűlést, amelynek tárgysorozatán az általános választói jog és a főváros rendőrségének múlt heti eljárása szerepelt. A gyűléseken, amelyek mind igen látogatottak voltak, az egyes szónokok kemény kritika kíséretében foglalkoztak a kormánynak az általános választói jog ügyében ismeretes tervezetével és élesen kikelték Sajó rendőrtanácsosnak és emberelőnek a legutóbbi szociálista tüntetések alkalmával követett eljárása ellen. Határozati javaslatokat a gyűléseken nem nyújtottak be.

A gyűlések után Boda Dózsa főkapitány előzetes engedélyével a tömeg csendes tüntető felvonulást rendezett a köruton és a Rakóczi-

uton a Marsallert énekelve s az általános választói jogot éltetve. A rendőrség mindenütt készenlétben állott és mivel az a hír terjedt el, hogy a tüntetők egy nagyobb csoportja a budai királyi palota elé készül vonulni, a vár előtti katonaság is készenlétben volt. A hír azonban nem bizonyult igaznak.

A tüntetők egy része a Nípszava szerkesztősége elé vonult, ahol a pártvezetőség egy tagja beszédet intézett a tüntetőkhez és nyugalomra intette őket. Az „Angol” kávéház előtt szintén szónokoltak, miközben valószínűleg egy felbőrlt ember közel dobta a kávéház egyik ablakát. A rendőrség ekkor még nem avatkozott be a dologba, mikor azonban a kődobálás egy Andrássy-utli kávéház előtt megismétlődött, jelentést tettek a főkapitánynak, aki utasította a rendőrséget, hogy nyomban oszlatásra szálltsák fel a tömeget. A rendőrök siettek eleget tenni a parancsuk s a tömeg ellenszegülés nélkül csendben szétoszlott. Tíz órakor helyreállt a kö ut rendes képe, a tüntetés vérontás nélkül véget ért.

HIREK.

— Időjárás. A meteorológiai intézet jelentése szerint e hó 22 én az időjárás: Enye, keleten és délen elvélve csapadék.

— Párty Sándor — nagyváradi püspök. Nagyváradról jelentik: Jó forrásból értesülünk, hogy a nagyváradi püspöki szék betöltésének kérdése elintézett dolognak tekinthető. Szmracsányi Pálnak, a nemes emlékezetű főpásztornak utódja Párty Sándor, jelenlegi szepesi püspök lesz, aki-ben az egyházmegye kitűnő főpapot nyer. Az új püspök még ez év vége felé, legkésőbb pedig a jövő év első hónapjaiban elfoglalja méltóságát. Szepesi püspökké pedig minden valószínűség szerint Szmracsányi Lajos egri segédpüspököt fogják kinevezni.

— Vajda János szobra. A fehérmegyei Váral községben ma délután leplezték le Vajda János költőnek szobrát. Az ünnepély nagyon szép körben folyt le, csak a községi és megyebeli közönség vett részt. Irodalmi testületeink közül egyedül a Kisfaludy társaság képviseltette magát. Az ünnepi beszédet Csontos Andor országgyűlési képviselő mondotta, utána Négyessy László tanár, a Kisfaludy-társaság nevében köszönetet mondott a szobrot rövid beszéd kíséretében.

— A törvényszéki elnök szabadságon. Fábrián Lajos dr., az aradi törvényszék elnöke ma kezdte meg négy hétre terjedő szabadságát. Távolléte alatt az elnöki teendőket Köller János kir. ítélőtáblai bíró látja el.

— A gazdasági tanácsos Budapesten. Lócs Rados gazdasági tanácsos ma délután Budapestre u. azott s holnap érkezik a földművelésügyi miniszteriumban a gazdasági szeszgyár, a munkaházak, kenderasztató, halastó és öntöző csatorna ügyében.

— Méray-Horváth Károly szabadlábán. Megírjuk, hogy Méray Horváth Károly volt aradi lapszerkesztőt Münchenben letartóztatták, mert egy vasuti állomásfőnököt bottal súlyosan megsebesített. Mint most Budapestről jelentik, Méray Horváthot szabadon bocsátották.

— A szabadgondolkozók nagygyűlése. Budapestről jelentik: A szabadgondolkozók országos egyesülete ma délután nagygyűlést tartott, hogy tiltakozzék az utóbbi időben elhangzott támadások ellen. Az értekezleten több mint ezer ember jelent meg. A gyűlés elnökeivé Agoston Péter dr.-t, Jászai Oszkár dr.-t és Fényes Samut választották meg. Jászai hosszú be-

Angol-kór.

Ama kiváló és koncentrált táplálék, amely a SCOTT-féle Emulsio-ban foglaltatik, táplálja a csontokat s azokat keményekké és egyenesekké teszi. E szer hatása alatt a csontokat körülvevő hus egészséges és szilárd lesz.

Az általános egészség a

SCOTT-féle Emulsio

hatása alatt, rohamosan javul és az angolkóros gyermekek époló rózsás és viruló arcszint kapnak, mint az egészségesek. Az orvosok állandóan ajánlják a

SCOTT-féle Emulsio

használatát.

5816

Egy eredeti üveg ára 2 K. 50 fillér.
Kapható minden gyógytárban.

Az Emulsio vásárlásánál a SCOTT-féle módszer védjegyét — a halászt — kérjük figyelembe venni.

TORVÉNYKEZÉS.

§ Basch István gondnokság alatt. Emlékeztetés még az a szörnyű gyilkosság, amely az év május tizenhatodikán, vasárnap éjjel történt. Basch István, egy tizenöt éves borbélyinas agyonszúrta özv. Köpe Imréné született Fantoll Juliót. Az orvosok a gyilkos fiútól megállapították, hogy elmebajoz, mire felzárkolták a kórházba. A kórház igazgatója Basch István esküszó elmeegyensúlyát konstatait és véleményét beküldötte az aradi törvényeseknek, amely most a *fiut gondnokság alá* helyezte és gondnokául Deutsch Issó dr. aradi ügyvédet rendelte ki.

KÖZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDÉS.

— Gyümölcs- és szőlőkiállítás. Az Országos Magyar Kertészeti Egyesület az idel nagy gyümölcsstermesre való tekintettel elhatározta, hogy szeptember 27 től október 4 ig országos gyümölcs- és szőlőkiállítást rendez. Célja a kiállításnak az ország gyümölcsstermesző képességéről a hazai és a külföldi fogyasztóknak megközelítőképen alapos tájékoztatást nyújtani és ez által az egész kiállítás alatt folyó vásártján a termelők és fogyasztók között kapcsolatot létesíteni. Az Országos Magyar Kertészeti Egyesület titkári hivatala (Budapest, IV., Koronaherceg-utca 16.) szívesen szolgál közvilágosítással és programmal.

— Katonai lóvásár. A csász. és kir. 2. számú lóvásári bizottság elnöke:öl nyert értesülésünk szerint a folyó hó 14 ére kiűzött katonai lóvásár, közbejött akadályok miatt nem volt megtartható. Ezen vásár tehát pótlólag *folyó hó 22 én délelőtti 8 órakor Aradon a Maros hídnál fog megtarthatni.*

Budapesti áru- és értéktársaság.

— Az Aradi Közlöny távirati tudósítása. —

Budapest, szeptember 21.

Kínálat korlátolt, vételkedv megfelelő, 25 ezer mm. 5—10 fillérrel magasabb.

Az árak 50 kilonként számítva:

	Déli sárlat	2 órai sárlat
Buza áprilsra . . .	11.64—11.65	11.64—11.65
Buza októberre . . .	11.38—11.39	11.37—11.38
Zab októberre . . .	8.06—8.07	8.07—8.08
Rona októberre . . .	9.37—9.38	9.36—9.37
Tengeri májusra . . .	7.30—7.31	7.29—7.30
Rona áprilsra . . .	9.72—9.73	9.72—9.73

Zárul 5 órakor:

Oestrák hitelrészvény	645.50
Magyar hitelrészvény	747.25

A KIADÓHIVATAL ÜZENETEI.

Érd. Pankota. Kérdezett sorsjegyek közül egyik sem nyert.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

K. A. Dézna. „Bayerische Akademie der Bildenden Künste.“

URÁNIA SZÍNHÁZ.

(Báró Simonyi-utca 1. szám, Szabadságtér mellett.)

Uj műsor.

Uj műsor.

Műsor 1908. szeptember hó 22-én kedden:

1. A cipész szerencséje. Bohózat. — 2. Dráma a kőbányában. Dráma. — 3. Hajsza egy kerékpár után. Bohózat. — 4. Mefisztó varázslásai. Látványosság, színes. — 5. Üdülőhely. Bohózat. — 6. A nocsábitó cigányprimás. Szenczi. — 7. Mártha a csinos gépirónő. Elektrop. 8. A cowboyok királya. Természet után.

Minden előadás alatt katonasene játszik. — Cukrászda.

Az előadásokra bármikor be lehet menni.

Előadások: Este 8 órától 11 óráig.

Helyárak: I. hely 1 korona, II. hely 80 fillér, III. hely 60 fillér, IV. hely 40 fillér és V. hely 20 fillér.

Iskolai könyvek

használtak is,
legjobban beszerezhetők az ösz-
szes helybeli és vidéki iskolák
tanulói részére 2761

Ingusz I. és Fia

könyv és iskolaszer kereskedésében
Arad, Weitzer J.-utca.

— TELEFON 517. —

IDEGENEK ARADON.

— Szeptember 21. —

Fehér Kereszt szálloda. Korányi Márton utazó Budapest. — Kunz Gyula állami tisztviselő, Budapest. — Figull József bányafelügyelő Bács. — Busity Sándor utazó Budapest. — Deutsch Viktor utazó Budapest. — Schweitzer Ignác m. kir. adótiszt Gyergyószentmiklós. — Kohn Ede kereskedő Bécs.

Központi szálloda. Ruhholz V. tisztartó Trenesen. — Förster Ottó mérnök Bécs. — Appelt Károly utazó Pécs. — Binenstock Lipót kereskedő Csermő. Vaselenni György joghallgató Borosjenő. — Budai Pál főszolgabíró Zombor. — Forovits Félix utazó Varjas. — Goldberger Ignác magánzó Budapest. — Valsz Gyula dr. ügyvéd Budapest. — Csiky Dénes földbirtokos Seprős. — Gruber Mór utazó Budapest. — Nadel K. utazó Budapest. — Grosz Márk kereskedő Budapest. — Hallósi Gy. földbirtokos Temesvár. — Reiter Lajos hivatalnok Arad. — Kattányi Zoltán magánzó Budapest. — Mózes Sándor fűszerkereskedő Ágya. — Folyovits Sándor kir. közjegyző Nagyenyed. — Józsa Béla mérnök Budapest. — Parkas Sándor utazó Budapest. — Mahrer Béla lóügynök Budapest. — Böhm Arnold dr. ügyvéd Temesvár.

Pannonia szálloda. Gitta V. könyvelő Nagyszében. Heresztasz János gyakornok Csermő. — Háltich Frigyes kereskedő Brád. — Pozsonyi Antal jegyző Hegerlővő. — Albert Rezső utazó Budapest. — Csányi Mariska nevelő Arad. Szigeti Sándor szabó Acsád. — Rabn Miklós dr. körorvos Körösbánya. — Codre Valér árvászeki ülnök Déva. — Csibula János pénztárnok Szarvas. — Leipnik Manó mérnök Temesvár. — Nógrádi Gigi színésznő Budapest. — Stern Mik-

sa hivatalnok Borosjenő. — Boross Pál iparos Szarvas.

Vass szálloda. Fischermann Sándor kereskedő Budapest. — Rosenblum Márk utazó Budapest. — Rehmitz Mór utazó Bécs. — Korányi F. Kálmán hadnagy Komárom.

NYILTTÉR.

A nagyérdemű közönséghez.

Van szerencsém tisztelettel becses tudomására hozni, hogy női és férfi

divatáru üzletemet,

tekintettel jelenlegi új vállalomra, mely annyira fejlődött, hogy képtelen vagyok mindkettőnek eleget tenni,
feloszlatom.

Ez okból nagyválasztéku áruraktáromat nagyon olcsón kiárusítom.

Egyben tudatom, hogy egy vagy két szakmabeli törekvő fiatalember, ha esetleg kisebb tőkével is rendelkeznek, ajánlatot tehetnek az üzlet átvétele iránt.

Ez alkalommal elnem mulaszthatom a vágyéremű közönségnek irántam mindenkor tanusított jóindulatát legszívélyesebben megköszönni és maradtam

Kiváló tisztelettel:

Nádlér Lajos.

3116

Hosszabb ideig tartó vasutépítkezéshez.

Óvadékképes kantinosok

kerestetnek.

Ajánlatok küldendők PONGRÁCZ
JENŐ Arad. 3057

Pénzének
ellensége,

ki azt francia pezsgőért szórja, mikor egyenértékű hazai terméket sokkal olcsóbban kaphat.

Legújabb angol öltöny szövetek, ugyszintén felöltő szövetek megérkeztek, amelyek legolcsóbban beszerezhetők akizárólagos posztógyáriraktárban
Leichner és Fleischer
Arad, Szabadság-tér 17. sz.

1462—1908.

Györök község előjáróitól

Árlejtési hirdetmény.

Györök község előjárósága, a község képviselőtestületének 31/1908 kgy. sz. határozata alapján, törvényhatósági jóváhagyás reményében nyilvános szóbeli árlejtést hirdet a jegyzői lak kibővítési munkálataira.

Felkérletnek mindazon építési vállalkozók kik ezen munkálatot elnyerni óhajtják, hogy Györök község jegyzői hivatalában 1908. szeptember hó 25-én d. e. 10 órakor megtartandó árlejtésen megjelenni sziveskedjenek.

A munkálat engedélyezett költséghitele 2044 kor. 33 fillér. Bánatpénzül az árlejtés alkalmával 10% készpénzben vagy óvadékképes értékpapirokban leteendő.

A részletes terv, költségvetés és árlejtési feltételek a jegyzői hivatalban f. hó. 23. és 24-én betekintheők.

Györök, 1908. szeptember 17-én.

Tabajdi Gyula s. k.,
jegyző.

Arató Gábor,
bíró.

Értesítés.

Kenyér szükségletének bérlet, vagy kincstári lisztnek polgári sütők által való felsütés (polgári sütés) útján leendő szerződés szerű biztosítása végett

Karánsebesen	levő katonaság részére az 1909. évi január hó 1-től 1909. évi december hó 31-ig terjedő időszakban. Az ajánlati tárgyalások a.	temesvári	cs. és kir. élelmezési raktárnál 1908. okt. hó	5-én
Nagybecskerekén				
Pancsován				
Lugoson				
Nagykikindán				
Fehértemplomon	(az)	aradi	cs. és kir. élelmezési raktárnál 1908. okt. hó	7-én
Temeskuboninon				
Bekéscsabán		nagyvárad		7-én
Debreczenben				

fognak megtartatni. Ezen tárgyalásokra érvényes feltételek a temesvári, aradi, nagyvárad és szegedi katonai élelmezési raktáraknál betekintés végett levő hirdetményekből és feltételi füzetekből, mely utóbbiak ingyen kaphatók; betekintheők.

Temesvárt, 1908. évi szeptember hó 12-én.

3107

A cs. és kir. 7. hadtest hadbiztossága.

6853 - 908. tkv. sz.

Együttes

Árverési hirdetmény kivonat.

Az aradi kir. törvényszék mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy az aradi polgári takarékpénztár r. t. aradi cég mint jelentkező és Spitzer Jakab lippai lakos mint ezuttal csatlakozónak kimondott végrehajthatóknak Till József és neje szül. Kantler Katalin aradi lakos végrehajthatászenvedetek elleni 600 korona és 338 korona követelések és járulékok iránti végrehajtási ügyében. Az aradi kir. törvényszék területén lévő, Arad pernyáva külvárosában fekvő, az aradi 5551 sz. tjkvben A. + 1 sorsz. 2819/b hrsz. alatt felvett Kasza-utcai 36. számú ház és udvarra az árverést 2177 koronában ezennel megállapított kikiáltási árban elrendelte és hogy a fentebb megjelölt ingatlal az 1908. évi október hó 16-ik napjának délutáni 3 órakor az aradi igazságügyi palota földszint jobbra levő 48. számú helyiségébe megtartandó nyilvános árverésen megállapított kikiáltási áron alól is eladatni fog.

Árverezni szándékozik tartoznak az ingatlan becsárának 10%-át, vagyis 217 kor. 70 fill. készpénzben, vagy az 1881. LX. t.-c. 42. §-ában jelzett árfolyammal számított és az 1881. november hó 1-én 3333. sz. a. kelt igazságügyministeriumi

rendelet 8. §-ában kijelölt óvadékképes értékpapirban a kiküldött kezéhez letenni, a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

Arad, 1908. évi július hó 8-ik napján.

Az aradi kir. törvényszék, mint telekkönyvi hatóság.

Aknay,

kir. tezéki bíró.

3106

Egy 2000 □-öl
nagyiságu

SZÖLLŐ

a galsai hegyen szép
terméssel szabad kézből

eladó.

3103

Cim a kiadóban.

Permetező javítások elfogadtatnak

M. kir. szabadalmazott

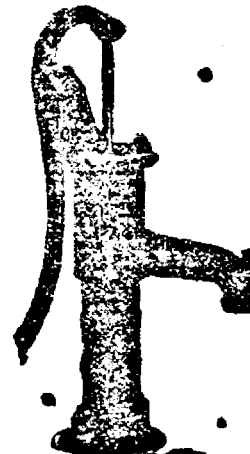
Borszivattyuk

és hozzá való legjobb minőségű gummi csövek legolcsóbb gyárárakon.

A szivattyu hengerből a bor utolsó cseppig kifolyik, a szőlő magvak, héjak és egyéb tisztátalanságok azonnal továbbittatnak, ezáltal a szivattyu nem romlik és a bort nem ronthatja, a gépezet jó működéseért 8 évi jótállás, ingyen javítás

Tüzi fecskendők

Golyó szelepekkel. Községeknek legalkalmasabb, mert homokos és sáros víz használatánál sem tagadják meg a szolgálatot, — a gép jó működéseért 8 évi jótállás (ingyen javítás), hozzá való országos egységes csavarok és a legjobb minőségű belülgummirozott kendercsövek a legolcsóbb árban.

Kutak

a hozzávaló

csövekkel

olcsóbbak és jobbak, mint bármely bel- vagy külföldi gyárban.

Hönig-Ottó

M. királyi szabadalmazott tüzi fecskendő és szivattyu készítő. 351

Arad, Rákóczi-utca 27. sz.

Nagyon kellemes. Csendes, halk lépés idegeseknek, fejfájásoknak nélkülözhetetlen a Berson gummisarkok. Minden szakmába vágó üzletben kapható. Kizárólag a „Berson” felirata a valódi.

Wien 1878

5787

Könyvkötészetünkben
egy ügyes fiu
tanulónak

fizetéssel

felvétetik.

Bővebbet a kiadóhivatalban.

Iskolakönyvek

bekötését

a legjutányosabban eszközli

az

Aradi nyomda részvénytársaság

könyvkötészete.

